

การประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต

An Evaluation of the “PROT JOB HUB” Project for Enhancing Career Skills and Promoting Income Generation among Students at Protpittayapayat School

ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์^{1,*}

Siwapat Bamrungsetpong^{1,*}

¹ โรงเรียนพรตพิทยพยัต, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2; Protpittayapayat School, The Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2; email: siwapatb@gmail.com

* Corresponding author email: siwapatb@gmail.com

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์: การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต

วิธีการศึกษา: กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียน ครูผู้สอน ผู้ปกครองและสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ รวมจำนวน 184 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย การวิจัยนี้ใช้ CIPP Model ของ Stufflebeam เป็นกรอบการประเมิน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการวิเคราะห์เนื้อหา

ข้อค้นพบ: ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานโครงการโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านกระบวนการได้รับคะแนนสูงสุด สะท้อนให้เห็นถึงการมีส่วนร่วมและการดำเนินงานที่เป็นระบบ ด้านบริบทและปัจจัยนำเข้ามีค่าเฉลี่ยสูงเช่นกัน ส่วนด้านผลผลิตแม้จะเป็นไปตามเป้าหมาย แต่ยังมีจุดอ่อนในประเด็นการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนของนักเรียน

การประยุกต์ใช้จากการศึกษานี้: ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารจัดการศึกษา การจัดกิจกรรมนักเรียน และการพัฒนาหลักสูตรในระดับมัธยมศึกษา อีกทั้งยังเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย ผู้บริหารการศึกษา และนักวิจัยด้านการฝึกอาชีพ การประเมินโครงการ และการพัฒนาที่ยั่งยืน เพื่อเตรียมความพร้อมของนักเรียนในการประกอบอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21

คำสำคัญ: CIPP Model; การประเมินโครงการ; ทักษะอาชีพ; การจัดการโครงการ; โรงเรียนระดับมัธยมศึกษา

Abstract

Purpose: This study aimed to evaluate the “PROT JOB HUB” project in developing vocational skills and promoting income generation among students at Prot Phitthayaphayat School.

Methodology: The target group consisted of 184 participants, including students, teachers, parents, and entrepreneurs involved in the project during the second semester of the 2024 academic year. A purposive sampling technique was employed to select respondents relevant to the research objectives. The study applied Stufflebeam’s CIPP Model as the evaluation framework. Research instruments included a five-point Likert scale questionnaire and an interview form. Data were analyzed using mean, standard deviation, and content analysis.

Findings: The findings revealed that the overall implementation of the project was rated at a high level. The process dimension received the highest score, reflecting systematic participation and operations. The context and input dimensions were also evaluated highly. Although the output dimension met the expected goals, weaknesses remained in ensuring students’ sustainable income generation.

Applications of this study: The results can be applied to educational management, student affairs administration, and curriculum development in secondary schools. Moreover, the study provides practical implications for policymakers, educational administrators, and researchers in vocational training, project evaluation, and sustainable development to prepare students for careers and life skills in the 21st century.

Keywords: CIPP Model; Project Evaluation; Career Skills; Project Management; Secondary School

1. บทนำ

พระบรมราโชบายของพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 10 ทรงมีพระบรมราโชบายที่เกี่ยวกับการพัฒนาการศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน 4 ด้าน อันได้แก่ 1) มีทัศนคติที่ถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) มีงานทำ - มีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดีการเป็นพลเมือง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561) ซึ่งพระบรมราโชบาย ด้านที่ 3 คือ มีงานทำ - มีอาชีพการเลี้ยงดูลูกหลานในครอบครัว หรือการฝึกฝนอบรมในสถานศึกษาต้องมุ่งให้เด็กและเยาวชนรักงาน สู้งาน ทำงานสำเร็จ การฝึกฝนอบรมทั้งในหลักสูตรและนอกหลักสูตรต้องมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนทำงานเป็น และมีความรับผิดชอบสูงสุด และต้องสนับสนุนผู้สำเร็จหลักสูตรมีอาชีพ มีงานทำ จนสามารถเลี้ยงตัวเองและครอบครัว อีกทั้งยังมีความสอดคล้องกับสถานการณ์โลกในปัจจุบันและเป้าหมาย วิสัยทัศน์ ของการพัฒนาประเทศไทยเป็นอย่างมาก ดังเห็นได้จากยุทธศาสตร์ชาติ ประเด็นยุทธศาสตร์ชาติด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ที่ระบุว่า การพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต ในช่วงวัยเรียน/วัยรุ่น ปลูกฝังความเป็นคนดี มีวินัย พัฒนาทักษะความสามารถการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ ความสามารถในการแก้ปัญหาที่ซับซ้อน มีภูมิคุ้มกันต่อปัญหาหรืออาชญากรรมต่าง ๆ มีความคิดสร้างสรรค์ มี

ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีความยืดหยุ่นทางความคิด รวมถึงทักษะด้านภาษา ศิลปะ และความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความสามารถ ความถนัดและความสนใจ รวมถึงการวางพื้นฐานการเรียนรู้เพื่อการวางแผนชีวิตและวางแผนทางการเงินที่เหมาะสมในแต่ละช่วงวัย และนำไปปฏิบัติได้ ตลอดจนการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ที่เชื่อมต่อกับโลกการทำงาน รวมถึงทักษะอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ มีทักษะชีวิต สามารถอยู่ร่วมและทำงานกับผู้อื่นได้ภายใต้สังคมที่เป็นพหุวัฒนธรรม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561)

จากพระบรมราโชบายและยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้การศึกษาไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้ตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงานในอนาคต โดยเฉพาะการเสริมสร้างทักษะอาชีพและประสบการณ์การทำงานจริง สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดแนวทางสำคัญ คือ การสร้างการตระหนักรู้ในอาชีพ (Career awareness) การสำรวจอาชีพ (Career exploration) และการเตรียมตัวสู่อาชีพ (Career preparation) เพื่อเป็นฐานในการเชื่อมต่อการเรียนรู้กับโลกของการทำงานอย่างแท้จริง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2561)

โรงเรียนพรตพิทยพยัต เป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งอยู่ในเขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร เปิดสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-6 โดยมีนักเรียนทั้งสิ้น 2,965 คน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2567) ผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง เกษตรกรรม และค้าขาย ซึ่งมีจำนวนไม่น้อยที่มีฐานะยากจน ข้อมูลจากระบบ DMC พบว่า มีนักเรียนกว่า 149 คนที่อยู่ในภาวะขาดแคลนและมีความเปราะบางทางเศรษฐกิจ เสี่ยงต่อการหลุดออกนอกระบบการศึกษา (มูลนิธิสถานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี, 2564) สถานการณ์ดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะอาชีพที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับนักเรียน เป็นกลไกสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และสร้างความมั่นคงในชีวิต

เพื่อเป็นการตอบสนองต่อพระบรมราโชบาย ยุทธศาสตร์ชาติ และนโยบายของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ที่มุ่งให้ผู้เรียน “เรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)” โรงเรียนพรตพิทยพยัตจึงได้ดำเนินโครงการ “PROT JOB HUB” ขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ สร้างโอกาสให้นักเรียนมีรายได้เสริมระหว่างเรียน และปลูกฝังคุณลักษณะด้านคุณธรรมอย่างรอบด้าน ผ่านความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ภายใต้แนวคิด “จับมือไว้ แล้วไปด้วยกัน” ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาของโรงเรียน “เรียนดี มีความสุข” โครงการนี้มีลักษณะการดำเนินงานที่เป็นระบบตาม PROT MODEL ซึ่งเชื่อมโยงกับวงจรคุณภาพ PDCA ได้แก่ การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของนักเรียน ครู และชุมชน (Plan) การเตรียมความพร้อมด้านทรัพยากร บุคลากร และเครือข่ายความร่วมมือ (Ready) การจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพที่หลากหลาย เช่น กิจกรรมตลาดนัดอาชีพ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกประสบการณ์อาชีพ และการบูรณาการทักษะเข้ากับการเรียนการสอนในทุกกลุ่มสาระวิชา (Operate) ตลอดจนการติดตามและประเมินผลเพื่อนำไปปรับปรุงและพัฒนาต่อเนื่อง (Transform) นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้จัดตั้ง ศูนย์ PROT JOB HUB ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมงานและประสานกับสถานประกอบการ เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนสามารถเข้าทำงานในช่วงนอกเวลาเรียนหรือช่วงปิดภาคเรียนได้อย่างเป็นระบบ ศูนย์ดังกล่าวจึงทำหน้าที่เป็นกลไกสำคัญในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคธุรกิจ พร้อมทั้งเป็นเวทีให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะจริงและสร้างรายได้ควบคู่ไปกับการเรียนรู้

อย่างไรก็ตาม แม้โครงการดังกล่าวจะมีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับนโยบายภาครัฐและบริบทของชุมชน แต่ยังไม่มีการวิจัยเชิงประจักษ์ที่ทำหน้าที่ประเมินประสิทธิภาพและผลลัพธ์ของโครงการอย่างเป็นระบบ จึงเกิด “ช่องว่าง

ทางวิชาการ” ที่ควรได้รับการศึกษา การวิจัยครั้งนี้จึงมีความสำคัญในการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” โดยใช้กรอบการประเมิน CIPP Model เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาโครงการ ตลอดจนสามารถเป็นต้นแบบให้แก่สถานศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้แก่นักเรียนในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

เพื่อประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต

3. ทบทวนวรรณกรรม/เอกสารงานที่เกี่ยวข้อง

การประเมินโครงการถือเป็นกระบวนการสำคัญในการจัดการศึกษาและการบริหารโครงการ เนื่องจากช่วยให้ผู้เกี่ยวข้องสามารถตรวจสอบได้ว่าโครงการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีจุดแข็ง จุดอ่อน และปัจจัยสนับสนุนหรืออุปสรรคใดที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ตลอดจนทำให้ผู้บริหารสามารถใช้ข้อมูลเชิงประจักษ์เพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายและการปรับปรุงพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพ (Worthen & Sanders, 1987; Patton, 2008)

ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา นักวิชาการได้เสนอรูปแบบการประเมินโครงการหลายแนวทาง เช่น Goal Attainment Model ของ Tyler (1949) ซึ่งเน้นการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการเทียบกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ แม้จะมีความชัดเจนในเชิงการวัดผล แต่ก็มีข้อจำกัดในการสะท้อนมิติอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เป้าหมายโดยตรง ต่อมามีการพัฒนา Goal-Free Evaluation ของ Scriven (1972) ที่มุ่งเน้นการค้นหาลักษณะที่แท้จริงโดยไม่ยึดติดกับเป้าหมายโครงการ เพื่อเป็นการลดอคติของผู้ประเมินวิธีการนี้อาจทำให้ขาดการเชื่อมโยงกับนโยบายและวัตถุประสงค์เชิงโครงสร้าง ขณะที่ Responsive Evaluation ของ Stake (1975) มุ่งให้ความสำคัญกับการสะท้อนมุมมองและความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งช่วยให้เข้าใจบริบทโครงการมากขึ้น แต่ขาดเกณฑ์ที่เป็นระบบชัดเจน

แนวคิดที่ได้รับการยอมรับและนำมาใช้อย่างแพร่หลาย คือ CIPP Model ของ Stufflebeam (1971; 2003) ซึ่งย่อมาจาก Context, Input, Process และ Product โดยมีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

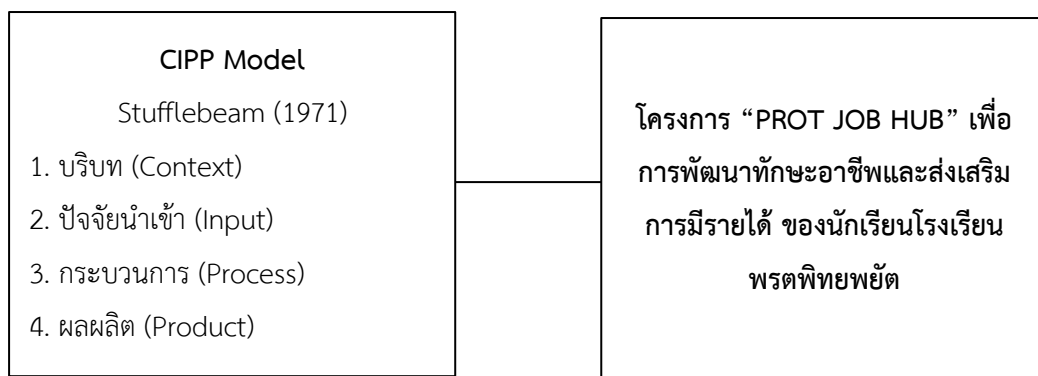
1. Context evaluation มุ่งศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการจำเป็น และโอกาสที่มีอยู่ เพื่อให้โครงการสามารถตอบสนองต่อนโยบายหรือความต้องการของผู้เรียนและชุมชนได้อย่างแท้จริง (Stufflebeam & Shinkfield, 2007)
2. Input evaluation ตรวจสอบทรัพยากรและกลยุทธ์ในการดำเนินงาน เช่น งบประมาณ บุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ และการออกแบบกิจกรรม ว่ามีความเหมาะสมและเพียงพอหรือไม่ (Fitzpatrick, Sanders, & Worthen, 2011)
3. Process evaluation มุ่งติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานว่าดำเนินการตามแผนหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค จุดแข็ง หรือจุดที่ควรปรับปรุงตรงไหน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ระหว่างปฏิบัติ (Stufflebeam, 2003)
4. Product evaluation เน้นการตรวจสอบผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในเชิงปริมาณ เช่น จำนวนผู้เข้าร่วมและรายได้ที่นักเรียนสร้างได้ และเชิงคุณภาพ เช่น การพัฒนาทักษะอาชีพ ความพึงพอใจ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Madaus, Scriven, & Stufflebeam, 1986)

ข้อได้เปรียบสำคัญของ CIPP Model คือ ครอบคลุมและความยืดหยุ่น ที่สามารถประเมินโครงการได้ทั้งในเชิงการตัดสินใจ (decision-oriented) และเชิงการพัฒนา (improvement-oriented) ซึ่งเหมาะสมกับโครงการที่มี

ความซับซ้อนและเกี่ยวข้องกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลายฝ่าย เช่น โครงการ “PROT JOB HUB” ของโรงเรียนพรตพิทยพยัต ที่ไม่เพียงมุ่งสร้างรายได้ให้แก่นักเรียน แต่ยังเน้นการพัฒนาทักษะอาชีพ ปลูกฝังคุณลักษณะด้านคุณธรรม และสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ชุมชน และภาคธุรกิจ

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากแนวคิดการประเมินโครงการต่าง ๆ การเลือกใช้ CIPP Model ถือว่าเหมาะสมที่สุดสำหรับการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เนื่องจากสามารถสะท้อนมิติสำคัญครบทั้งบริบท ปัจจัยนำเข้า กระบวนการดำเนินงาน และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้น โดยกำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงประเมินโครงการ (Program evaluation research) โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam (1971) ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) เพื่อศึกษาความสอดคล้องของโครงการ “PROT JOB HUB” กับนโยบายการศึกษา ความเหมาะสมของทรัพยากรที่ใช้ การดำเนินกิจกรรม ตลอดจนผลลัพธ์เชิงทักษะอาชีพและรายได้ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต การออกแบบวิธีการศึกษาประกอบด้วยรายละเอียด ดังนี้

4.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 80 คน ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ จำนวน 9 คน ผู้ปกครอง จำนวน 80 คน และสถานประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ “PROT JOB HUB” จำนวน 15 คน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมายด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลที่ตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือจำนวน 2 ประเภท ได้แก่

4.2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) ใช้สำหรับนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ เพื่อเก็บข้อมูลความคิดเห็นและความพึงพอใจต่อโครงการ โดยครอบคลุม 4 มิติการประเมินตาม CIPP Model

4.2.2 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured interview) สำหรับครู และผู้แทนสถานประกอบการ เพื่อเก็บข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประสบการณ์ ปัญหา และข้อเสนอแนะในการดำเนินงานโครงการ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ก่อนนำเครื่องมือไปใช้จริง ได้ดำเนินการตรวจสอบคุณภาพในด้านความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยนำแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของคำถาม จากนั้นนำข้อเสนอแนะไปปรับปรุงแก้ไข และคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งผลการตรวจสอบพบว่าทุกรายการมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 แสดงถึงความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ ได้ทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธี Cronbach's Alpha กับกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน พบว่าค่าความเชื่อมั่นรวมเท่ากับ 0.89 ซึ่งถือว่าอยู่ในเกณฑ์สูงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลจริงได้

4.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการในหลายรูปแบบ ได้แก่

4.3.1 แจกแบบสอบถามให้แก่ นักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสถานประกอบการเพื่อเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ

4.3.2 จัดการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้างกับครู และผู้แทนสถานประกอบการเพื่อเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ

ทั้งนี้ การเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการในช่วงเดือนมีนาคม - พฤษภาคม พ.ศ. 2568 โดยใช้ทั้งแบบสอบถามและการสัมภาษณ์ถึงโครงสร้าง ข้อมูลจากสองแหล่งถูกนำมาเปรียบเทียบและตรวจสอบ เพื่อเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

4.4 สถิติและการวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1 ข้อมูลเชิงปริมาณที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) ร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายภาพรวมในแต่ละประเด็นของการประเมิน โดยมีการแปลผลคะแนน (Best & Kahn, 2006) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.21-5.00 หมายถึง ระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.41-4.20 หมายถึง ระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.61-3.40 หมายถึง ระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.81-2.60 หมายถึง ระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.80 หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

4.4.2 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์นำมาวิเคราะห์ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) โดยสังเคราะห์ประเด็นสำคัญและข้อค้นพบ เพื่อยืนยันความถูกต้องและเพิ่มความน่าเชื่อถือของผลการวิจัย

5. ผลการศึกษา

5.1 ผลการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต โดยใช้รูปแบบการประเมิน CIPP Model ของ Stufflebeam ซึ่งประกอบด้วย การประเมินบริบท (Context) ปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Product) ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB”

ด้านการประเมิน	ประเด็นย่อยการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. บริบท (Context)		4.28	0.54	มากที่สุด
	ความสอดคล้องกับนโยบายและพระบรมราโชบาย	4.30	0.52	มากที่สุด

ด้านการประเมิน	ประเด็นย่อยการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
	ความตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง	4.20	0.56	มาก
	ความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินโครงการ	4.25	0.54	มากที่สุด
2. ปัจจัยนำเข้า (Input)		4.30	0.53	มากที่สุด
	ความเหมาะสมของทรัพยากรบุคลากรและครูผู้สอน	4.28	0.55	มากที่สุด
	การสนับสนุนจากผู้บริหารและหน่วยงานภายนอก	4.22	0.57	มากที่สุด
	ความพร้อมของงบประมาณและสิ่งสนับสนุน	4.35	0.50	มากที่สุด
3. กระบวนการ (Process)		4.40	0.51	มากที่สุด
	การดำเนินกิจกรรมตาม PROT MODEL	4.42	0.49	มากที่สุด
	ความหลากหลายของกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ	4.38	0.52	มากที่สุด
	การติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง	4.40	0.51	มากที่สุด
4. ผลผลิต (Product)		4.15	0.58	มาก
	การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน	4.20	0.56	มาก
	การสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียน	4.05	0.61	มาก
	ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง	4.18	0.59	มากที่สุด
	รวม	4.25	0.55	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัตโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.62) เมื่อพิจารณาแยกรายด้าน พบว่า

ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.54) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ความสอดคล้องกับนโยบายและพระบรมราโชบาย ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ความสำคัญและความจำเป็นในการดำเนินโครงการ ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = 0.54) และความตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.56)

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.53) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ความพร้อมของงบประมาณและสิ่งสนับสนุน ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.50) รองลงมาคือ ความเหมาะสมของทรัพยากรบุคลากรและครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.55) และการสนับสนุนจากผู้บริหารและหน่วยงานภายนอก ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.57)

ด้านกระบวนการ (Process) ผลการประเมินพบว่ามีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ การดำเนินกิจกรรมตาม PROT MODEL ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = 0.49) รองลงมาคือ การติดตามและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.51) และความหลากหลายของกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ($\bar{X} = 4.38$, S.D. = 0.52)

ด้านผลผลิต (Product) ผลการประเมินพบว่ามีความเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.15$, S.D. = 0.58) โดยประเด็นย่อยที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ การพัฒนาทักษะอาชีพของนักเรียน ($\bar{X} = 4.20$, S.D. = 0.56) รองลงมาคือ ความพึงพอใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.59) และการสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = 0.61)

จากการสัมภาษณ์ครูและผู้แทนสถานประกอบการที่มีส่วนร่วมในโครงการ “PROT JOB HUB” สามารถสังเคราะห์ผลการวิจัยเชิงคุณภาพออกเป็นประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. การตอบสนองต่อนโยบาย ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่า โครงการ “PROT JOB HUB” มีความสอดคล้องกับนโยบายสำคัญด้านการศึกษา ทั้งพระบรมราโชบายด้านการศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต ยุทธศาสตร์ชาติว่าด้วยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ และนโยบาย “เรียนรู้และมีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)” ของกระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินงานที่มีทิศทางชัดเจนดังกล่าวทำให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครู ผู้ปกครอง และภาคธุรกิจ เห็นความสำคัญของโครงการและให้การสนับสนุนอย่างจริงจัง

2. ความร่วมมือจากภาคีเครือข่าย การจัดตั้งศูนย์ PROT JOB HUB ถือเป็นกลไกที่ช่วยเชื่อมโยงโรงเรียนกับภาคธุรกิจและชุมชนได้อย่างเป็นรูปธรรม ศูนย์ดังกล่าวทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการรวบรวมข้อมูลด้านอาชีพและการทำงานของนักเรียน พร้อมทั้งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการประสานงานกับบริษัทและสถานประกอบการในพื้นที่ ส่งผลให้นักเรียนมีโอกาสได้เข้าถึงงานจริง ทั้งในช่วงนอกเวลาเรียนและระหว่างปิดภาคเรียน เกิดการสร้างเครือข่ายความร่วมมือที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาทักษะและการสร้างรายได้

3. การพัฒนาทักษะอาชีพ นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมเสริมสร้างทักษะอาชีพที่หลากหลาย อาทิ ตลาดนัดอาชีพ การอบรมเชิงปฏิบัติการ การฝึกอาชีพในโรงเรียน และการฝึกงานกับสถานประกอบการจริง กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรง ได้ฝึกฝนทักษะทั้งในเชิงวิชาชีพและการทำงานร่วมกับผู้อื่น อีกทั้งยังสร้างความมั่นใจและความภาคภูมิใจในตนเอง ซึ่งสามารถนำไปต่อยอดเป็นอาชีพในอนาคตได้

4. ปัญหาและข้อจำกัด แม้การดำเนินงานของโครงการโดยภาพรวมจะเป็นไปอย่างราบรื่นและได้รับการตอบรับที่ดี แต่ยังคงพบข้อจำกัดบางประการ ได้แก่ จำนวนสถานประกอบการคู่ความร่วมมือที่ยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน การติดตามและรายงานผลรายได้ของนักเรียนบางส่วนยังขาดความเป็นระบบ รวมถึงข้อจำกัดด้านงบประมาณที่ยังไม่เพียงพอต่อการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

5. ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา จากข้อค้นพบดังกล่าว สามารถสรุปข้อเสนอแนะเชิงพัฒนาได้ว่า โรงเรียนควรเพิ่มจำนวนสถานประกอบการพันธมิตรให้มากขึ้น ขยายกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับความต้องการแรงงานในพื้นที่ และพัฒนาระบบติดตามผลลัพธ์ของนักเรียนอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สามารถสะท้อนผลการดำเนินงานเชิงประจักษ์ได้อย่างครบถ้วนและนำไปใช้ปรับปรุงพัฒนาโครงการในอนาคต

6. สรุปผลการศึกษา

การประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต โดยใช้รูปแบบ CIPP Model พบว่า โครงการมีความเหมาะสมและสามารถบรรลุวัตถุประสงค์โดยรวมได้ดี โดยเฉพาะด้านกระบวนการดำเนินงานที่มีความเป็นระบบ สอดคล้องกับนโยบายและยุทธศาสตร์ทางการศึกษา อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างทักษะอาชีพและสร้างรายได้ระหว่างเรียนแก่นักเรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ผลการวิจัยเชิงคุณภาพยืนยันว่า โครงการมีความสอดคล้องกับพระบรมราโชบายและนโยบาย “เรียนรู้และมียรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)” อีกทั้งยังเป็นกลไกสำคัญในการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ภาครัฐกิจ และชุมชน แม้ว่าจะยังมีข้อจำกัดบางประการ เช่น จำนวนสถานประกอบการพันธมิตรและระบบติดตามผลที่ยังไม่สมบูรณ์ แต่โดยรวมโครงการถือเป็นแนวทางที่มีศักยภาพในการพัฒนาและขยายผลต่อไปอย่างยั่งยืน

7. อภิปรายผล

ผลการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัต พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าโครงการสามารถตอบสนองต่อความต้องการและนโยบายด้านการศึกษาได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตาม ผลการประเมินแต่ละด้านมีความแตกต่างกัน โดยด้านกระบวนการ (Process) ได้รับการประเมินในระดับสูงที่สุด ขณะที่ ด้านผลผลิต (Product) แม้อยู่ในระดับมาก แต่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำที่สุด แสดงถึงจุดแข็งและข้อจำกัดของการดำเนินงาน ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

ด้านบริบท (Context) ผลการประเมินด้านบริบทอยู่ในระดับมาก สะท้อนถึงความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายการศึกษาและยุทธศาสตร์ชาติ โดยเฉพาะนโยบาย “เรียนรู้และมียรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn)” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนพรตพิทยพยัตได้กำหนดเป้าหมายและวางทิศทางให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและตลาดแรงงาน รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้ปกครอง ชุมชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานของ เยาวนาตร อินทร์สำเภา, พรทิพย์ อ้นเกษม, จิราภรณ์ พจนารักษ์, อังคณา กลุณชาติ และธนเทพ ศิริพัลลภ (2566) ที่พบว่าด้านบริบทของโครงการพัฒนาทักษะอาชีพที่ได้รับการประเมินในระดับมาก และควรเชื่อมโยงกับชุมชนอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดความร่วมมือทุกภาคส่วน

ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการประเมินด้านปัจจัยนำเข้าอยู่ในระดับมาก แสดงถึงความพร้อมของครูผู้สอน ทรัพยากร และงบประมาณสนับสนุน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนพรตพิทยพยัตมีการจัดสรรบุคลากรและทรัพยากรอย่างเป็นระบบ รวมถึงมีความร่วมมือจากสถานประกอบการภายนอก อย่างไรก็ตาม ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณและอุปกรณ์ในบางส่วน ทำให้การขยายผลบางกิจกรรมยังไม่เต็มประสิทธิภาพ ผลนี้สอดคล้องกับงานของ สุพัตรา หนูทองอินทร์, ธนัฐชา รัตนพันธ์ และนพรัตน์ ชัยเรือง (2567) ที่พบข้อจำกัดคล้ายกันในเรื่องสื่อและอุปกรณ์ที่ไม่เพียงพอ รวมถึงข้อเสนอให้มีการจัดหาและวางแผนงบประมาณที่เหมาะสม ขณะเดียวกันยังสอดคล้องกับ กิริติ พรหมนรา, ชูศักดิ์ เอกเพชร และณัฐจรี เจริญสุข (2564) ที่ชี้ว่าปัจจัยนำเข้าของโครงการส่วนใหญ่ได้รับการประเมินในระดับมาก หากแต่ต้องต่อยอดให้ครูสามารถใช้หลักสูตรหรือผลงานวิจัยได้จริงในอนาคต

ด้านกระบวนการ (Process) ด้านกระบวนการเป็นด้านที่ได้รับการประเมินสูงที่สุด อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนพรตพิทยพยัตมีการออกแบบและดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบภายใต้ PROT MODEL เช่น การจัดตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมอบรมเชิงปฏิบัติการ และการประสานงานกับสถานประกอบการผ่าน ศูนย์ PROT JOB HUB ซึ่งทำให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวาง และกิจกรรมต่าง ๆ สอดคล้องกับความสนใจของผู้เรียน ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับ กิริติ พรหมนรา, ชูศักดิ์ เอกเพชร และณัฐจรี เจริญสุข (2564) และ อุทัยวรรณ โพธิ์กระจำจ (2564) ที่รายงานว่าด้านกระบวนการของโครงการได้รับการประเมินสูงที่สุดเช่นกัน อันเป็นผลจากการจัดกิจกรรมที่มีความเหมาะสม โปร่งใส และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้าร่วม ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Lynch & Moran (2023) ที่พบว่าโครงการพัฒนาทักษะอาชีพในโรงเรียนมัธยมศึกษาของสหรัฐอเมริกาที่ประสบความสำเร็จมักมีการดำเนินงานที่เป็นระบบและมีการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน รวมถึงงานของ Johnson, Smith, & Brown

(2022) ที่ศึกษาโครงการ Career Readiness ในประเทศออสเตรเลีย พบว่าด้านกระบวนการเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของโครงการ

ด้านผลผลิต (Product) แม้ด้านผลผลิตจะได้รับการประเมินในระดับมาก แต่เมื่อเทียบกับด้านอื่นแล้วถือว่ามีความเด่นชัดต่ำที่สุด โดยเฉพาะในประเด็น “การสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียน” ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากจำนวนสถานประกอบการพันธมิตรยังไม่เพียงพอ และระบบติดตามผลการสร้างรายได้ยังไม่สมบูรณ์ ทำให้นักเรียนบางส่วนยังไม่สามารถเข้าถึงโอกาสในการหารายได้จริงได้ทั่วถึง ผลนี้แตกต่างจากงานของ กุลวดี แก้วประวดี, อัครพงศ์ สุขมาตย์ และบุญจันทร์ สีสันต์ (2568) ที่พบว่าด้านผลผลิตของโครงการมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะการมีภาคีเครือข่ายและกิจกรรมที่เข้มข้นกว่า ขณะเดียวกันงานของ สุขวดี สุดเอียด, รัฐพร กลิ่นมาลี และวีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2567) และ สุพัตรา หนูทองอินทร์, ธนัฐชา รัตนพันธ์ และนพรัตน์ ชัยเรือง (2567) ก็สะท้อนข้อจำกัดในลักษณะเดียวกัน เช่น เวลาและอุปกรณ์ไม่เพียงพอ รวมถึงการสร้างโอกาสให้นักเรียนได้มีประสบการณ์จริงที่ยังไม่ทั่วถึง เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานการประเมินโครงการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่กำหนดให้ด้านผลผลิตควรมีค่าเฉลี่ยไม่ต่ำกว่า 4.00 พบว่าโครงการนี้ผ่านเกณฑ์แต่ยังมีพื้นที่ในการพัฒนา โดยเฉพาะในการสร้างรายได้ที่ยั่งยืนซึ่งเป็นเป้าหมายหลักของนโยบาย “Learn to Earn”

ในภาพรวมผลการประเมินโครงการ “PROT JOB HUB” เพื่อการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการมีรายได้ของนักเรียนโรงเรียนพรตพิทยพยัตจึงสะท้อนว่า จุดแข็งอยู่ที่การจัดกระบวนการเรียนรู้และการบริหารจัดการที่เป็นระบบ มีการมีส่วนร่วม และสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม ขณะที่ข้อจำกัดสำคัญคือด้านผลผลิต โดยเฉพาะการสร้างรายได้เสริมระหว่างเรียนซึ่งยังไม่สามารถตอบสนองต่อเป้าหมายได้อย่างเต็มที่ ดังนั้น แนวทางการพัฒนาต่อไปควรมุ่งเน้นการเพิ่มจำนวนภาคีเครือข่ายสถานประกอบการ การสร้างระบบติดตามผลที่มีประสิทธิภาพ และการจัดหาทรัพยากรสนับสนุนเพิ่มเติม เพื่อให้ผลผลิตของโครงการสอดคล้องกับเจตนารมณ์ “เรียนรู้และมีรายได้” อย่างแท้จริง

8. ข้อเสนอแนะการวิจัย

8.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

8.1.1 ด้านบริบท (Context) ผลการศึกษาพบว่า ความสอดคล้องของโครงการกับนโยบายอยู่ในระดับมาก แต่การรับรู้ของนักเรียนและผู้ปกครองยังไม่ทั่วถึง ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษา ควรจัดให้มีการประชาสัมพันธ์และการสร้างความเข้าใจแก่ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนที่กว้างขวางยิ่งขึ้น

8.1.2 ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าทรัพยากรและการสนับสนุนมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่ยังมีข้อจำกัดด้านงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารและหน่วยงานต้นสังกัด ควรเพิ่มการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน รวมถึงจัดอบรมเสริมศักยภาพครูและบุคลากรในด้านการพัฒนาทักษะอาชีพและการสร้างเครือข่ายกับภาคธุรกิจ

8.1.3 ด้านกระบวนการ (Process) ผลการศึกษาพบว่าการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพมีความหลากหลายและเป็นระบบ แต่ยังสามารถต่อยอดได้มากขึ้น ดังนั้น ครูผู้สอนและคณะทำงานโครงการ ควรออกแบบกิจกรรมที่เชื่อมโยงกับความต้องการแรงงานสมัยใหม่ เช่น ทักษะดิจิทัล อาชีพบริการ และนวัตกรรม เพื่อให้นักเรียนได้รับประสบการณ์ตรงที่สอดคล้องกับตลาดแรงงานปัจจุบัน

8.1.4 ด้านผลผลิต (Product) ผลการศึกษาชี้ว่าแม้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะอาชีพและสร้างรายได้ แต่ยังอยู่ในระดับ “มาก” ไม่ถึง “มากที่สุด” ดังนั้น ศูนย์ PROT JOB HUB และภาคีเครือข่ายสถานประกอบการ ควรร่วมมือกันพัฒนาระบบติดตามผลลัพธ์ของนักเรียนแบบดิจิทัล เช่น การใช้แอปพลิเคชันบันทึกรายได้ การสร้าง Dashboard แสดงผลความก้าวหน้า และการจัดทำรายงานผลประจำเดือน เพื่อให้สามารถติดตามและประเมินผลได้ อย่างเป็นระบบและทันสมัย ทั้งในด้านรายได้จริง ความก้าวหน้าของทักษะ และความพึงพอใจ เพื่อปรับปรุงคุณภาพ และสร้างความยั่งยืนของโครงการ

8.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 ควรมีการศึกษาติดตามผลในระยะยาวเพื่อตรวจสอบว่านักเรียนที่ผ่านโครงการสามารถนำทักษะไปใช้ในชีวิตจริงและประกอบอาชีพหลังเรียนจบได้จริงเพียงใด ซึ่งจะสะท้อนถึงประสิทธิผลแท้จริงของโครงการ

8.2.2 ควรขยายการวิจัยไปยังโรงเรียนอื่น ๆ ที่มีลักษณะการดำเนินงานใกล้เคียง เพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์และหาแนวทางที่เหมาะสมสำหรับการขยายผลในระดับเขตพื้นที่หรือระดับประเทศ

8.2.3 ควรมีการบูรณาการวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed methods) ที่เข้มข้นยิ่งขึ้น โดยเฉพาะการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพจากนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ เพื่อสะท้อนประสบการณ์และมิติทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโครงการ

เอกสารอ้างอิง

- กิริติ พรหมนรา, ชูศักดิ์ เอกเพชร และณัฐจี เจริญสุข. (2564). การประเมินโครงการด้านการจัดการทักษะอาชีพและทักษะชีวิตในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนบ้านฉลอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจังหวัดภูเก็ต. *วารสารรัชต์ภาคย์*, 15(41), 172–185.
- กุลวดี แก้วประวดี, อัครพงศ์ สุขมาตย์ และบุญจันทร์ สีสันต์. (2568). การประเมินโครงการเปิดโลกกว้างสร้างเส้นทางสู่อาชีพ ในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม*, 19(1), 68–86.
- มูลนิธิสถานอนาคตการศึกษา คอนเน็กซ์อีดี. (2564). *กสศ.สำรวจสถานการณ์เด็กหลุดออกนอกระบบหลังเปิดเทอมใหม่*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2568, จาก <https://www.eef.or.th/news-eef-explore-children-falling-out-of-system-after-new-semester>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2561). *แนวทางการเสริมทักษะและสร้างเสริมประสบการณ์อาชีพให้กับนักเรียน*. กลุ่มพัฒนาระบบการแนะแนว สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2568, จาก <https://psdg.moe.go.th/wp-content/uploads/2023/06/2.-แนวทางการเสริมสร้างทักษะ.pdf>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2567). *ระบบจัดเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล (DMC)*. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2568, จาก <https://portal.bopp-obec.info/obec67>
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับย่อ)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

- สุขชาติ สุดเอียด, รัฐพร กลิ่นมาลี และวีระยุทธ ชาตะกาญจน์. (2567). การประเมินโครงการท้องถิ่นภูมิปัญญาพัฒนาทักษะอาชีพ โรงเรียนบ้านกุ่มแป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3. **เสกฐนวิทย์ปริทัศน์**, 4(3), 510–521.
- สุพัตรา หนูทองอินทร์, ธนัฐชา รัตนพันธ์ และนพรัตน์ ชัยเรือง. (2567). การประเมินโครงการส่งเสริมทักษะอาชีพ อีสาระ สร้างรายได้ระหว่างเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านสันยุง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 1. **Journal of Buddhist Education and Research (JBER)**, 10(4), 185–199.
- อุทัยวรรณ โพธิ์กระจำง. (2564). การประเมินผลสัมฤทธิ์โครงการการจัดการศึกษาตามพระราชดำริและการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำ ปีงบประมาณ 2562. **Journal for Developing the Social and Community**, 8(1), 33–46.
- เยาวนาตร อินทร์สำเภา, พรทิพย์ อ้นเกษม, จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์, อังคณา กุลนภาดล และธนเทพ ศิริพัลลภ. (2566). การประเมินโครงการพัฒนาทักษะอาชีพและส่งเสริมการสร้างรายได้ ให้แก่เยาวชนในวัยเรียนของสถานศึกษาในตำบลดอนฉิมพลี อำเภอบางน้ำเปรี้ยว จังหวัดฉะเชิงเทรา. **วารสารราชชนก**, 20(2), 105–120.
- Best, J.W., & Kahn, J.V. (2006). **Research in education**. 10th edition. Boston: Pearson Education.
- Fitzpatrick, J.L., Sanders, J.R., & Worthen, B.R. (2011). **Program evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**. 4th ed. Boston, MA: Pearson.
- Johnson, M., Smith, K., & Brown, L. (2022). Career readiness programs in Australian secondary schools: A comprehensive evaluation study. **Journal of Career Development**, 49(3), 567–583.
- Lynch, P., & Moran, D. (2023). Systematic approaches to vocational skill development in US high schools: Lessons from successful programs. **Educational Evaluation and Policy Analysis**, 45(2), 298–317.
- Madaus, G.F., Scriven, M.S., & Stufflebeam, D.L. (1986). **Evaluation models: Viewpoints on educational and human services evaluation**. Boston, MA: Kluwer-Nijhoff.
- Patton, M.Q. (2008). **Utilization-focused evaluation**. 4th edition. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Scriven, M. (1972). **The methodology of evaluation**. In R.E. Stake (Ed.), Curriculum evaluation. AERA Monograph Series.
- Stake, R.E. (1975). **Evaluating the arts in education: A responsive approach**. Columbus, OH: Merrill.
- Stufflebeam, D.L. (1971). **Educational evaluation and decision-making**. Itasca, IL: Peacock.
- Stufflebeam, D.L. (2003). **The CIPP model for evaluation**. In T. Kellaghan & D.L. Stufflebeam (Eds.), International handbook of educational evaluation. Dordrecht: Kluwer Academic.
- Stufflebeam, D.L., & Shinkfield, A.J. (2007). **Evaluation theory, models, and applications**. San Francisco, CA: Jossey-Bass.

Tyler, R.W. (1949). **Basic principles of curriculum and instruction**. Chicago: University of Chicago Press.

Worthen, B.R., & Sanders, J.R. (1987). **Educational evaluation: Alternative approaches and practical guidelines**. New York: Longman.